

ÖREG APAFI MIHÁLY KÖNYVTÁRA.

Közli: **Thallóczy Lajos.**

Apafi Mihály, mint fejedelem, uralkodása emlékezetével nem a legdicsőbb lapokat tölti be. Az erdélyi fejedelemség alatta éli utolsó éveit. Mondhatni még életében, a bécsi udvar rátette kezét a kis, de még mindig erős Erdélyre, s ezzel a specialis magyar cultur fejlődés is, melynek épen Erdély vala egyik sajátos kifejezése, más irányt vett.

S mégis ez a gyöngé, sokszor magával jó tehetetlen árnyék-fejedelem, mint tudós, mint irodalmilag képzett férfi, kora legjobbjai között foglal helyet. Járatos a theologiában, műveltsége classicus, a legkülönbözőbb tudomány-ágakban sem járatlan, mondhatni encyclopaedicus képzettségű.

Ezt a tudomány-szeretetet, mely Erdélynek másfél százados különállása alatt oly előnyös vonása, mely a Bethleneket, s Rákócziakat koruk legképzettebb fejedelmivé avatja — váltig bizonyítja Öreg Apafi Mihály könyvtára.

Mennél régibb időkre megyünk vissza, a magánkönyvtárak annál jellemzőbbek a tulajdonosok műveltség-fokára. Korunkban mikor az ismeretek gyarapítása csak egy szakban is, az irodalmi termelés temérdeksége következtében, a tökéletességet alig-alig érheti el, egy magános ember könyvtára nem igen bizonyítja, hogy az illető mindig ismeri, tudja könyvtára tudományos értékét, tulajdonában van-e a könyvtári művek belső tartalma is. Régebben, kevesebb könyv jelenvén meg, az érdeklődők könnyebben, s jobban sajátjukká teheték az irodalom termékeit. Apafi Mihály könyvtára is, midőn tulajdonosa általános műveltségéről, melynek főjellemonása a theologiai képzettség ugyan, tesz tanúságot — a képviselt szakok különfélegével s majd nem egyetemessége lepi meg az olvasót. Van itt

történeti, földrajzi, orvosi, jog- és államtudományi, heraldikai, nyelvészeti munka, bizonyítja tulajdonosuk sokféle nyelvismertét.¹⁾

De lássuk immár részletesen.

A könyvtár, mely csak egy — bár tetemes — része a nagy fejedelmi thekának, egy 1714. jegyzékben van megbecsülve s lajstromozva.²⁾ Mikor az Apafi-féle ingóságokat összeirták, a könyvtárra is sor került.

E jegyzék bibliographiai érdekessége mellett, még a kitett könyvárak tekintetéből is megérdemli az irodalom-történettel foglalkozónak figyelmét.

A könyvtár egyes darabja az Apafi-hagyatékkal egyetemben sokféle kerültek. Nehány érdekes régi magyar könyvet Szabó Károly lelt az erdélyi könyvtárakban, néhány épen az Országos Levéltár révén, midőn ahoz az erdélyi fiscalis n.-szébeni levéltár csatoltatott, a Múzeum könyvtárában helyzetetett, jobbára pedig elzüllött, mint a család, melynek tulajdonát képezte.

A fönmaradt könyvlajstrom azonban meg fogja őrizni az elzüllött könyvtár emlékét, s ha azt a Telegdy és Mosóczy-féle könyvtárak XVI. századi, s a gróf Turzó György-féle könyvtár 1609-ik évi lajstromaival összehasonlítjuk, az Apafi könyvtár jelentékeny volta még evidensebb lesz.

A lajstrom összesen 166 munkát 187 kötetben sorol fel, melyeknek becsértéke a hivatalos becslés szerint 1133 frt 74 krajczárt tesz ki. E becsár azonban távolról sem felel meg a könyvek valódi értékének, inkább csak adalékot nyújt a hivatalból eszközölt hazai könyvbecslések XVIII. századi történetéhez. A lajstrom különben meglehetősen bibliographiai pontossággal van szerkesztve s a könyveknek nemcsak megjelenési helyét és idejét hanem többnyire azok kötését is figyelembe veszi. Így említ az 1-ső számú könyvnl, francia, a 36. számunál karmazsin

¹⁾ A könyvtár rövid ism. l. Századok 1878. 528—530 l.

²⁾ Orsz. Levéltár erd. fisc. levéltár Apafiana.

³⁾ A Telegdy és Mosóczy könyvtárak lajstromai az országos levéltárban vannak. Az elsőt kiadta Nagy Gyula a Könyvszemle 1830-ik évi folyamában a másik kiadatlan. A Thurzó-féle könyvtár lajstromát a Nemzeti Múzeum könyvtára őrzi.

kötést, a 83. és 84. számuaknál pedig kiemeli, hogy ezüst pántokkal és kapcsokkal vannak díszítve.

Ha a lajstrom tételeit figyelemmel végig olvassuk meggyőződünk, hogy színe java van itt mindannak, a mit egy magánygyűjtő az akkori theologiai, philosophiai, jogi, politikai, földrajzi, történeti, klasszikai és természettudományi irodalomból könyvtára számára összegyűjthetett. Különösen a theologiai és földrajzi irodalomra van nagy súly fektetve. Így a »Cosmographia Blavianat« méltán becsüli a lajstrom 550 s »Marci Friderici Vendelini Theologiajá«-t 113 forintra, mert ezek nagyobb nyilvános könyvtárakban is a ritkább és nehezen megszerezhető munkák közé tartoznak. Emeli a gyűjtemény bibliographiai becsét az is, hogy a külföldi nyomtatványok közt a római, párisi, londoni, velencei, kölni, utrechti, amsterdami, lipcei, frankfurti, borszlói, bási, antwerpeni, bécsi, nürnbergi, strassburgi, leydeni, gráci, koppenhágai és más nyomdák kiválóbb termékeit találjuk a könyv lajstromban képviselve. Ezek mellett gondoskodva van azonban a hazai termékekről is, a magyar nyelvű könyvek közt van 23 régi magyar munka, köztük egy unicum (a 121. sz.) mely Szabó Károly szerint ekkorig csak egyetlen egy példányban ismeretes.

Végül van a lajstromban egy corvin-codex is (a 123. sz. Catullus Tibullus és Propertius) mely jelenteg a bécsi császári udvari könyvtárnak egyik dísze:

Ezek után álljon itt a könyvlajstrom a mint következik:

1. S a m s o n d' A b b e v i l l é. Le globe Terrestre a Toute Sa Surface a Paris. Anno 1644. compactura gallica in volumine. Ára frt 3.—

2. A n d r e a e A l c i a t i emblemata cum commentariis varior. opera J. Thuillii, acc. F. Morelli commentaria Patav. 1621. 4° Ára frt 1.50

3. J o a n n i s A l e h u s y, J. U. Doctoris Politicae Herbormae Nassoviorum. Anno 1654 in 8°. Ára frt 1.50

4. G u i l i e l m i A m e s i i. S. Theologiae D. Bellarminus enervatus. Amstelodami. Anno 1630. in 12°. Ára frt 1.50

5. J o a n n i s A m o s. Orbis Sensualium pictus quadrilingvis. Norimbergae. Anno 1679. Compactura charta pergamena in 8°. Ára frt 1.50

6. A. F. de Vit. Amstelodami. Nova Orbis Tabula Geographica, in lucem edita, — ligatura papyracea colorata in volumine. Ára frt 5.—
7. Andreae Argoli, Ephemerides. Lugduni. Anno 1559. Compactura Corium Apri cum fibulis in 4°. Ára frt 3.—
8. Apáti Nicolai Pannonii Debrecinensis, Vita triumphans civilis seu universa vitae humanae Peripheria ad mentem illustris Herois et Philosophi Renati Des-Cartes ex unico centro deducta, cum epist. nuncup. Amstelod. Senatoribus. Amstelodami. 1688 in 8° pag. 346. Ára frt 1.80
9. A p p r o b a t a e Constitutiones Regni Transylvaniae et Partium Hungariae eidem annexarum. Ex articulis ab. a. 1540. ad praesentem hunc usque 1653. conclusis compilatae Varadini, Apud Abrahamum Kertesz Szencziensem. 1653. 2°. pag. 250 in corio rubro. Ára frt 1.50
10. Corona duodecem Caesarum ex Augustissima domo Austriaca, quam Ferdinandus tertius Ferdinando quarto imposuit, Celebrata elogiis et eidem Augusto regi Ferdinando d. d. a quatuor facultatibus universitatis Austriacae Viennae. Viennae 1654. Mattheus Casmenovus in fol. Ára frt 1.—
11. Atlas major sive Cosmographia Blaviana, qua Solum Coelum, Salum, accuratissime describitur, continet in volumine Tomos 11. Ára frt 550.—
12. Francisci Bacomi Baronis de Verulamio opera Omnia Phylosophica, moralia, Historico-politica b. Francof. ad M. Anno 1665. in folio. Ára frt 4.—
13. Joannes Baptista Casalio Romano. De urbis, ac Romani olim Imperii splendore. Romae. Anno 1650. in folio. Ára frt 2.—
14. Joannis Barclaii Argenis Figuris Aeneis adillustrata. Norimbergae. Anno 1673. in 8°. Ára frt 1.80
15. Theodorus Beza, Biblia Sacra sive Testamentum vetus, ab Im. Tennellio, et Fr. Junio ex haebreo latine redditum, et Testamentum novum e Graeco in latinum versum, Amstelodami, Anno 1639. in 8°. Ára frt 2.—
16. Novum Testamentum Domini nostri Jesu Christi, interpretatione Theodori Bezae. Amsterdami. Apud Joh. et Corn. Blaeu in 8°. Ára frt 1.18

17. Jesu Christi D. N. Novum testamentum, sive Novum foedus. Cujus Graeco contextui respondent interpretationes duae; una vetus: altera nova, Theodori Bezae diligenter ab eo recognita. Ejusdem Th. Bezae annotationes, quas itidem tertia editio recognovit, et accessione non parva locupletavit. Responsio ejusdem ad Seb. Castellionem, in qua multi Novi Testamenti et horum in ipsum annotationum loci accuratissime excutiuntur, seorsum excusa prostat. in fol. Ára frt 3.60
18. Wollgerissne undt geschnittne figuren auss der Bibel zu Lyon. Anno 1564. in 8°. Ára frt 1.—
19. Vilhelmi Blau, — Institutio Astronomica. Amstelodami. Anno 1656. in 8°. Ára frt 1.—
20. Bonfinius Antonius. Rerum Hungaricarum decades quatuor et dimidia, cum appendicibus Joannis Sambuci. Basel. 2°. Ára frt 3.60
21. Virgili Maronis Bucolica. Insuper adsunt vilioris notae et diversarum materiarium libri Nro 50. cum aliquibus manuscriptis in 8°. Ára frt 1.20
22. Francisci Burmanni Synopsis Theologiae. Trajecti ad Moenum. Anno 1687. in 4°. Ára frt 4.—
23. Calepinus Dictionarium undecim lingvarum. Basel. 2°. Anno (1605.) Ára frt 5.—
(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 395. sz.)
24. Sacro-Sancti Aemencii Concily Tridentini Canones et Decreta. Coloniae Agrippinae, Anno 1644. in 8°. Ára frt 1.50
25. Descartes René. Principia philos. specimina philosophiae s. diss. de methodo, passiones animae. Tomus I. Amstelodami. Anno 1656. 4°. Ára frt 1.50
26. Christophorus Cellarius. Cornelius Nepos accurate. Lipsiae. Anno 1689. in 8°. Ára frt 1.20
27. Christophorus Cellarius; Q. Curtý Rufi, Alexandri Magni Historia Superstes. Ára frt 1.50
28. Idea Principis Christiano-Politici per Savedra anno 1660. in 12°. Ára frt 1.50
29. Julius Caesar, sive Historiae Imperatorum, Caesarumque Romanorum, ex antiquis numismatibus restitutae, Liber primus in folio. Ára frt 1.50

30. Cluverius Philippus. Introd. in universam Geographiam Libri 6. Lugduni Batavor. Anno 1629. 12°. Ára — 90
31. Codex turcicus Liber cujus Scriptura Turcica, cum figuris hinc inde Turcicis varie inauratis, ligatura Chartanita in folio. Ára nincs kitéve.
32. Comenius Jo. Amos Janua quatuor lingvarum: Latinae, Germanicae, Hungaricae, Italicae, — in 8°. Ára. frt 1.60
33. Comenius Jo. Amos. Orbis Sensualium pictus, trilingvis, Anno 1685. in 8°. Ára frt 1.—
34. Comenius Jo. Amos. Orbis Sensualium pictus quadrilingvis, idest Germanicae Lingvae, Latinae, hungaricae, Italicae; in 8°. Ára frt 1.68
35. Comenius Jo. Amos. Partes tres in 12°. Ára — 90
36. Approbatae Constitutiones Regni Transylvaniae, et Partium Hungariae eidem annexarum. Varadini Anno 1653; Compactura Corium Carmasinum, in folio. Ára frt 1.50
37. Jakoby Cruicy Mercurius. Amstelodami. Anno 1681. in 8°. Ára frt 1.20
38. Q. Curtius cum Indice. Philolog. Amstelodami. Anno 1671. in 12°. Ára frt 1.20
39. Dictionarius quadrilingvis, Latino, Germanicae, Polonico Graece. Editio 4ta in 4to. Ára frt 2.—
40. Dodonaeus Rembert. Stirpium historiae libri XXX. Antw. ex off. Plant. 1616. 2°. Ára frt 10.—
41. Senecae Epistolae; Francofurti ad Viadram; Anno 1666. in 12°. Ára frt 1.50
42. Desiderii Erasmi Roterodami Colloquia familiaria. Amstelodami, Anno 1644. in 8°. Ára 90
43. Joachimi Felleri; Compendium Historiae Universalis, Civilis, Ecclesiasticae, Anno 1679. Ára. frt 1.50
44. Florus Lucius Annaeus. Rerum Romanorum epitome. Paris. Leonard. in 4°. Ára frt 1.20
45. Fournier Georgius. Geographica orbis notitia per litora maris et ripas fluviorum. Francofurti. 1668. in 8°. Ára frt 1.20
46. Wolfgangi Franzii, Animalium Historia Sacra Amstelodami, Anno 1643. in 8°. Ára frt 1.20
47. Wolfgangi Franzii et ut ante. Ára frt 1.20
48. Christiani Funcy, Quadripartitum Historico-Poli-

- ticum Orbis hodie imperantis breviarium, Vratislaviae. Anno 1689. in 8°. Ára frt 1.50
49. Status Politicus Joannis Tobiae, Geisleri. Anno 1656. Ára frt 1.20
50. Vossius Joannes Gerhardus. Institutiones linguae Graecae. Lugduni Batavor. Anno 1642. in 8°. Ára . . . frt 1.20
51. Abrahamus Gölnitz. Compendium geographicum Amstelodami. Anno 1643. in 8°. Ára frt 1.20
52. Biblia Graeca Novi Testamenti, addita Biblia haebraica. Londini. Anno 1633. in 8°. Ára frt 5.—
53. Hugo Grotius, de jure Belli et Pacis. Amstelodami. Anno 1680. in 8. Ára frt 4.—
54. Antonius de Guevara, Horologium Principum, Sive de vita M. Aurely Imper. Libri 3. in folio Francofurti ad Moenum 1664. Typis Matthaei Kempffer. Ára frt 3.—
55. Isaci Harbrechti Philosophiae et Medicinae Doctoris Planiglobium Coeleste et Terrestre in 4to. Ára . . . frt 1.20
56. Haller János. Pays, a' békeséges tüeresnek Payssa. Csiki klastrom. 1682. 4-r. Ára frt 1.48
(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1273.)
57. Isaci Harbrechti Planiglobium Coeleste et Terrestre, in folio. Ára frt 1.—
58. Testamentum vetus Haebraice, Novum Graece conscriptum in una ligatura. in 8°. Ára frt 9.60
59. Biblia Haebraica in 13mo. Ára frt 3.54
60. Hegyesi István. (Boros-Jenei) Kegyessegnek Nagy Titka. Kolozsvár. 1686. 8-r. Ára frt 1.50
(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1352.)
61. Joannes Jacobus Hemlinus, Synopsis Mathematica, in 4°. Ára frt 1.50
62. Joannis Heidfeldii. Sphynx Theologico Philosophica, Herbornae. Anno 1621. in 8°. Ára frt 1.50
63. Joannis Henrici Alstedii, Thesaurus Chronologiae Herbornae Nassoviorum. Anno 1637. in 8°. Ára . . . frt 1.—
64. Joannis Hendrici sinceri, Tiguri. Hugonis Grotijus Belli et Pacis. Anno 1689. in 8. Ára. frt 1.20
65. Joannes Hernagius, Novus Orbis Regionum et Insularum. Basileae, Anno 1555. in folio. Ára frt 1.50

66. Thomas Hibernicus, Flores Doctorum pene omnium, qui tum in Theologia, tum in phylosophia hactenus claruerunt. Lugduni. Anno 1596. in 12°. Ára frt 1.20
67. Joannes Hornbeck, Summa Controversiarum Religionis, Trajecti ad Moenum. Anno 1658. in 8. Ára frt 1.50
68. Georgius Horny Kelemen — Pal. Ullysea. Lugduni Batavorum. Anno 1681. in 8°. Ára frt 1.20
69. Georgius Horny Historia Ecclesiastica et Politica, Lugduni Batavorum, et Roterodani Anno 1666. in 8°. Ára frt 1.20
70. Georgius Horny, Historia Ecclesiastica cum annotationibus, Joannis Harttnaccÿ Lipsiae. Anno 1677. in 8°. Ára frt 1.20
71. Georgius Horny, Orbis imperans. Lugduni Batavorum. Anno 1669. in 8°. Ára frt 1.—
72. Georgius Horni, Orbis-Politicus. Lugduni Batavorum. Anno 1667. in 8°. Ára frt 1.20
73. Antonius Hulsius Compendium Lexici hebraici, in 12°. Ára frt 1.20
74. Huszti István. Keresztyéni Jóságos tselekedetekkel tellyes Paraditsom Kertetske. Kolozsvár 1698. 12-r. Ára frt 2.—
(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1524.)
75. Joannes Jansonÿ Atlas contractus, in quo totum universum descriptum. Amstelodami. Anno 1686. in folio. Ára — 50
76. Joannes Jansonius. Historiae Naturalis de quadrupedibus. Liber unus, cum aeneis figuris. Amstelodami. Anno 1657. in folio. Ára nines kitéve.
77. Abeodem Authore. Item Historia naturalis de Piscibus et Catis, cum Aeneis figuris, Libri 5. in una ligatura. Ára. frt 14.40
78. Analytica D. Joannis Apostoli et Evangelistae S. Apocalypsios in 8°. Ára frt 1.18
79. Joannes Isaacus, Pontanus Rerum Amstelodamensium Historia etc. Amstelodami. Anno 1611. in folio. Ára frt 2.—
80. Josephus Flavius. Antiquitatum Judaicarum Libri 11. ab Ariano Montano in 4°. Ára nines kitéve.
81. Liber Controversiarum Kalauz dictus in 8°. Ára frt 1.18
82. Károli Gáspár. A' mi Urunk Jesus Christusnak Uj Testamentoma. Magyar nyelvre fordittatott Károli Gáspár által.

- És mostan ujonnan e kisded formában kibocsáttatott. Amstelodám.
1687. 12-r. Ára frt 2.40
(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1359. sz.)
83. Károlyi Gáspár. Szent Biblia. Az az Istennek Ó és Új
Testamentomában Foglaltatott egész Szent Irás. Amstelodám.
1685. 12-r.; compactura laminis et fibulis argento figuratis or-
nata. Ára. frt 12.—
(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1324. sz.)
84. Károlyi Gáspár. Szent Biblia, Azaz: Istennek Ó és
Új Testamentomában foglaltatott egész Szent Irás. Colosvar.
Szenczi K. Abraham. 1661. 2-r. Ligatura laminis et fibulis
argenteis decorata. Ára. frt 24.—
85. Károlyi Gáspár. A mi Urunk Jesus Christosnak Új
Testamentoma. Amsterdam, 1646. 12-r. Ára frt 1.18
(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 783.)
86. Athanasius Kircherus, Mundus Subterraneus in
XII. libros digestus. Editio tertia. Tom 2. Amstelodami. Anno
1678. in folio. Ára frt 8.—
87. Komáromi Csipkés György. Igaz Hit, az az Oly
CCXLI. Magyar Predicatiok. Szebenben, nyomtattatott Szenczi
Kertész Abraham által 1666. 4-r.; ligatura corium rubrum
inauratum. Ára frt 1.48
(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1042.)
88. Kölesséri Sámuel. Idvesség sarka. Sárospatak.
1666. 8-r. Ára frt 1.18
(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1038.)
89. Joannes Langius Loci Communes, Sive Florilegium
rerum et Materiarium Selectarum ex Sacris Literis, Patribus
etc. Caesare Montano Argentorali. Anno 1626. in 8° sunt in
duplo. Ára frt 4.—
90. Eliae Levitae Germani Grammatica Haebraea,
per Sebastianum Munsterum versa, in 8°. Ára
nincs kitéve.
91. Lexicon Graeco-latinum sine ligatura, in folio.
Ára frt 2.—
92. Libellus ex carta pergamena pugillaris, in 8°.
Ára frt —.90
93. Justi Lipsii Politicorum, Sive Civilis Doctrinae Libri

6. Vesaliae Clivorum. Anno 1671. in 12°. Ára frt 1.20
 94. Titi Livij Historiarum, quod exstat ex recensione J. F. Gronovii. Amstelodami. Anno 1648. in 8°. Ára . . . frt 2.—
 95. Lycosthenes Conradus. Apophtegmata ex optimis utriusque linguae scriptoribus. Lugduni. Anno 1571. in 8°. Ára frt 1.20
 96. Lubieniecicus Stanislaus. (ou Loubiensi) Theatri cometici exitus de significatione cometarum. Pars prior. Amstelodami 1667. in fol. Ára frt 8—
 97. Machiavelli Nicolaus. Historiae Florentinae libri 8. Hag. Com. 1658. in 8°. Ára frt 1.20
 98. Martonfalvi György. Tancto és Czafolo Theologiaja. Debreczen 1679. 12-r. Ára frt 3.—
 (Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1231.)
 99. Matthaeus Christianus. Theatrum historicum theoretico-practicum. Amstelodami in 4°. Ára frt 4.80
 100. Matthaeus Christianus. Theatrum historicum Theoretico practicum, Monarchys in 4°. Ára frt 3.60
 101. Masenius Jacobus. Palaestra Styli Romani. Coloniae Agrippinae. 1659. in 8°. Ára frt 1.20.
 102. Mausoleum Regni Apostolici Regum et Ducum Militantis Hungariae, Norimbergae Anno 1664. in fol. Ára frt 5.—
 103. Valery Maximi dictorum, factorumque, Libri 9. Roterodami. Anno 1681. in 8°. Ára frt 1.20
 104. Medgyesi Pál. Praxis Pietatis, Az az: Kegyesseg Gyakorlas. Compactura corium nigrum, laminis et fibulis argenteis decorata ex una parte insignia D. Joannis Petki, ex altera lemma: Spe vivo, spe moriar. Kolozsvár. 1677. 8-r. Ára frt 6.—
 (Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1215.)
 105. Medulla Geographiae practicae peregrinantium in 8°. Insuper adsunt vilioris notae et variarum materiarum Libri Nro. 109. Ára nines kitéve.
 106. Christiani Melder. Euclidis Elementorum libri 6. recogniti. Anno 1673. sine compactura. Ára frt —.90
 107. Mercator Gerardus. Atlas minor in 4°. Ára frt 1.50
 108. De Imperio Magni Mogolis Sive India vera, et Republica Imperii Romani Germanici in uno Tomo. Ára frt 1.20
 109. Molnár Albert (Szenczi). Lexicon Latino Graeco

Ungaricum. Item Dictionarium Ungarico-Latinum. Heidelbergae. 1621. 8°. Ára frt 3.—

(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 513.)

110. N a d á n y i J o h a n n e s. Florus Hungaricus. Sive rerum hungaricarum ab ipso exordio ad Ignatium Leopoldum deductarum compendium. Amstelodami. 1663. Joh. a Waesberg. 12°. Ára frt —.90

111. Ovidii N a s o n i s Operum Tomus Secundus, 15 Metamorphoseos libros continens. Amstelodami. Anno 1684. in 12° frt 1.20

112. Ovidii N a s o n i s Metamorphoseos libri 15. Amstelodami. Anno 1670. in 12° frt 1.20

113. Ovidii N a s o n i s poemata. Amstelodami. in 12° . frt 1.20

114. N ó g r á d i M á t y á s. Idvösség Kapuja. Kolozsvár. 1672. ligatura rubra. 4-r. Ára frt 1.50

(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1133.)

115. S á r p a t a k y N. Mihály. Noe Barkaja. Kolozsvár. 1681. ligatura corium rubrum. 4-r. frt 4.72

(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1264.)

116. Ortelius A b r a h a m u s. Theatrum Orbis Terrarum. Antwerpiae. 1579. in folio. Ára frt 25.—

117. Francisci Foris O t r o k o c s i. Origines Hungariae. Franequerae. Anno 1693. ligatura pergamena, in 8°. Ára frt 1.50

118. Biblia haebraica, et Biblia Novi Testamenti Graeca, Xanti Pagnini Lucensis, in una ligatura. Anno 1584. in fol. Ára frt 12.—

119. P á r i z - F e r e n c z (Pápai). Pax Corporis. Kolosvár. 695. 8-r. Ára frt 1.50

(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1474.)

120. P a r c u s D a n i e l. Universalis Historiae Ecclesiasticae Medulla. Francofurti. 1633. 8° Ára frt —.90

121. P á z m á n y P é t e r. Keresztyeni Imadsagos Keonyv. Grätz. 1606. 12-r. Ára frt 1.—

(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 403.)

122. Francisci Petrarchae de remediis utriusque Fortunae libri 2. Anno 1613. in 8°. Ára frt 1.50

123. Catullus Tibulus Propertius Poeta, in pergamena

manuscriptus, ex Libris Matthiae Regis Hungariae in 4to. Ára nines kitéve.

124. Petrus Poiret, de eruditione Solida, Superficiaria, et falsa libri 3, cum refutatione Cartesianismi. Amstelodami. Anno 1692. in 8°. Ára frt 1.20

125. Mathaeus Polus Londinensis. Synopsis Criticorum, aliorumque Sacrae Scripturae Interpretum. Ultrajecti. Anno 1684. Volumen V. Ára frt 10.—

126. Matthaeus Polus Londin. Synopsis Criticorum, aliorumque Sacrae Scripturae Interpretum. volumen I. Ultrajecti. Anno 1684. Ára frt 10.—

127. Pósa házi János. Igazság Istápjá. Sárospatak. 1669. 4 r. Ára frt 1.68

(Lásd Szabó Károly, Régi Magyar Könyvtár. 1096.)

128. Republica et Status Regni Hungariae Lugd. Batavorum. Anno 1634. ligatura pergamena in 12°. Ára . frt 2.50

129. Vegetius Renatus et alii Scriptores antiqui, de re Militari. Venetiae. Anno 1670. Ára frt 2.40

130. Erasmi Roterodami, Colloquia familiaria. Amstelodami. Anno 1633. in 12° Ára —.90

131. Petrus de Rewa. De Monarchia et Sacra Corona Regni Hungariae Centuriae Septem. Francofurti. 1659. 2°. Á. frt 1.—

132. Joannes Schleidanus. De quatuor Summus Imperiis libri 3. Francofurti. Anno 1672. in 8°. Ára frt 1-20

133. Carolus Scribonius. Orthodoxae Fidei Controversiae liber. Liber 2. de Apostolica fidei Germanis denuncia toribus. Antverpiae. Anno 1609. in 8°. Ára frt 1.20

134. Casparus Scioppius. Grammatica, Philosophia. Amstelodami. Anno 1685. in 8°. Ára frt 1.—

135. Casparus Scotius. Magia Universalis Naturae et Artis. in 4to Ára frt 2.—

136. Wolferdi Sengverdii Phylosophia Naturalis. Lugd. Batavorum. Anno 1680. in 4°. Ára frt 1.50

137. Danielis Sennerti, Medicinae Practicae, de Mulierum et infantium morbis liber 4us. Anno 1649. in 4°. Ára frt 1.50

138. Danielis Sennerti, Medicinae practicae liber primus. Anno 1654. in 4°. Ára frt 1.50

139. Danielis Sennerti. Medicinae Practicae Liber

- secundus et tertius. Anno 1656. in eadem compactura, in 4°.
 Ára frt 2.—
140. Danielis Sennerti. Institutionum Medicinae libri. Vittembergae. in 4°. Ára frt 2.40
141. Friderici Spannheimy F. F. introductio ad Chronologiam et Historiam Sacram. in 4°. Ára frt 1.48
142. Christophorus Sturnius. Collegium experimentale curiosum, in quo primaria hujus Saeculi inventa et experimenta Phisico Mathematica. Norinbergae. Anno 1686 in fol. Ára frt 1.50
143. Acta Comititalia Hungarica Soproniensia, Anno 1681. in 4°. Ára frt 1.20
144. Philippi Spenderi Historia Insignium Illustrium, seu operis Heraldici pars specialis. Francofurti ad Moenum. Anno 1680. in fol. Ára frt 3.60
145. Svada Civilis Oratoriae et Politicae nostratis ingenio accomodata. Vratislaviae. Anno 1679. in 8°. Ára frt 1.—
146. Samuel Szathmár Némethi. Moses explicatus. Claudiopoli. Anno 1696. compactura corium nigrum in 8°. Ára frt 1.—
147. Cornelius Tacitus cum exemplaribus collatus. Amstelodami. Anno 1678. in 12°. Ára frt 1.50
148. Orbis Terrarum Historia Geographica et Civilis. Francofurti ad Oderam. Anno 1685. in 4°. Ára frt 2.—
149. Testamentum Novum Graecae Conscriptum in 12°. Ára frt 1.—
150. Theatrum politicum in quo quid agendum sit Principi quid cavendum accurate describitur. Ára frt 1.50
151. Joannis Traddei Conciliatorium Biblicum. Francofurti, in 8°. Ára frt 1.—
152. Imperii Turcici Status, Regni Algeriani et Tunetani in 12°. Insuper adsunt vilioris notae et diversarum materiarium Libri Nro 63. Ára frt 1.—
153. Compendium Lexici haebraici. Ultrajecti. Anno 1674. in 8°. Ára frt. 1.50
154. Henrici Regii Ultrajectini, Philosophia naturalis. Amstelodami. in 4°. Ára. frt 1.50
155. Joannis Adami Xaverii Schad, Effigies Ducum et Regum Hungariae, in applausum Oblatae, dum Josephus I.

- coronatus Hungariae Rex laetatur. Anno 1687. in fol. Compactura corium rubrum, inauratum, in folio. Ára frt 8.—
156. Joannes Van der Muelen. Forum Conscientiae sive jus Polit. Ultrajecti. Anno 1693. in 4°. Ára . . . frt 1.50
157. Joannes Weber. Janus bifrons, seu Speculum Physico. Politicum. Leutschaw. Anno 1662. Ligatura charta figurata in fol. Ára frt 1.50
158. Joannes Adamus Véber. Interesse Caesareum. Salisburgi. Ligatura papyracea florata in 4°. Ára . . . frt 1.—
159. Stephani Vecsei. Samuelis Bochari, Hierozvici, sive de Animalibus Sacrae Scripturae Compendium. in 4° Ára frt 1.50
160. Marci Friderici Vendelini. Theologia de Doctrina vera. Tomi 11 in quarto. Ára frt 113.18
161. M. Fridrici Vendelini, Institutionum Politicarum Libri 3. in 12°. Ára frt 1.50
162. Stephani Verbőczi, Tripartitum Opus juris Consuetudinarii Inclyti Regni Hungariae Anno 1572. in fol. Ára frt 2.—
163. Tripartitum Hungaricum Verbőczi. Ára . . . frt 1.18
164. Biblia Sacra Testamenti Veteris, Sive Libri Canonici Priscaae Judeorum Ecclesiae in fol. Ára frt 7.20
165. De Wit. Chartae Geographicae. Ára . . . frt 2.38

GABLMAN MIKLÓS XVI. SZÁZADI HADTÖRTÉNETI ÍRÓ MUNKÁIRÓL.

Közli: **Szilágyi Sándor.**

Az egyetemi könyvtár egyik XVI-ik századi könyvének borítékját szétszedvén, egy XVI-ik századi nyomtatványnak két első levelére akadtam: a címlapra s a bevezető költeményre. A címlap így hangzik:

»Monomachia HungaroTurcica. Daobas Carminum libris conscripta, a M. Nicolao Gabellmanno Megapolitano apud illustriss. D. D. Franciscum de Nadast: perpetuum